

2025-12-10 Nr. NV-2907

VYRIAUSYBĖS IŠVADA TAP-25-1459(2) TAIS-25-16143(3)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2260 11, 26, 35, 41, 42, 43, 46, 50, 53, 58, 107 IR 141 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-690		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2025-11-04	Vidaus reikalų ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2025-12-09	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Lietuvos Respublikos Seimo nariai Laurynas Kasčiūnas, Arvydas Anušauskas, Kęstutis Mažeika, Rima Baškienė, Ligita Girskienė, Audronius Ažubalis, Vitalijus Šeršniovas ir kiti pateikė Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2260 11, 26, 35, 41, 42, 43, 46, 50, 53, 58, 107 ir 141 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XVP-690 (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo **siūlo**:

- **riboti galimybę dirbti studijų pagrindu leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje gavusiems užsieniečiams**, stebint piktnaudžiavimą, kai atvykstama studijų tikslu, tačiau iš tiesų užsienietis dirba arba užsiima savarankiška veikla;
- **taikyti valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimą užsieniečiui, kuris atitinka šias dvi sąlygas: turi leidimą laikinai gyventi arba per pastaruosius 3 metus turėjo leidimą laikinai gyventi ir bendrai per pastaruosius 8 metus ne mažiau kaip 5 metus Lietuvoje turėjo teisę gyventi ar būti su nacionaline viza**. Šiuo metu lietuvių kalbos ir Konstitucijos pagrindų patikrinimo reikalavimai taikomi leidimui nuolat gyventi gauti, tačiau stebima tendencija, kad užsieniečiai dažniau siekia tęsti leidimą laikinai gyventi nei kreiptis dėl nuolatinio leidimo gavimo, o tai rodo, kad yra nelinkę integruotis Lietuvoje¹;
- **nustatyti išimtis, kada valstybinės kalbos reikalavimas išduodant ar keičiant leidimą laikinai gyventi netaikomas** – kai užsienietis ketina dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą (*mėlynoji kortelė*) arba yra perkeliamas įmonės viduje bei jų šeimos nariams; užsieniečiui nustatyta globa (rūpyba); suteikiama papildoma arba laikinoji apsauga; kitoje ES valstybėje narėje turi ilgalaikio gyventojų statusą; užsienietis yra Australijos, Japonijos, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos pilietis, kuris ketina dirbti ar užsiimti kita teisėta veikla Lietuvos Respublikoje; leidimas laikinai gyventi išduodamas pagal Investicijų ar Branduolinės (atominės) elektrinės įstatymus; užsienietis ketina mokytis; atvyksta dirbti kaip dėstytojas ar tyrėjas; užsieniečio negalima grąžinti į kilmės valstybę ir kitais atvejais (pvz., nukentėjęs nuo prekybos žmonėmis, gali nepajėgti išmokti lietuvių kalbos dėl amžiaus ar sveikatos būklės (sukako 65 metai, nustatytas 0-55 proc. dalyvumo lygis ir kt.);
- **valstybinės kalbos reikalavimą taikyti užsieniečių šeimos nariams šeimos susijungimo atveju**, atsižvelgiant į apibrėžtą šeimos narių ratą ir į tai, kad Direktyva 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą valstybėms narėms numato teisę taikyti integracines priemones trečiųjų šalių piliečiams šeimos susijungimui;
- **panaikinti galimybę magistrantūroje studijuoti atvykstantiems užsieniečiams iš karto atvykti su šeimos nariais**, argumentuojant trumpa šių studijų trukme ir atvykimo su šeimos nariais atvejų augimu;
- **sudaryti patvirtintų mokslo ir studijų institucijų, švietimo įstaigų sąrašą**, siekiant didinti jų atsakomybę atsirenkant studijoms atvykstančius užsieniečius;
- **numatyti, kad užsieniečiai, turintys teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, ir lietuvių kilmės užsieniečiai, taip pat jų šeimos nariai pirmiausia galėtų gauti leidimą laikinai gyventi ir kreiptis**

¹ Pagal Valstybinės kalbos įstatymo nuostatas, nuo 2026 m. sausio 1 d. valstybinės kalbos reikalavimas bus taikomas užsieniečiams, dirbantiems aptarnavimo sektoriuje;

dėl leidimo nuolat gyventi gavimo pragyvenus 5 metus, taikant valstybinės kalbos ir Konstitucijos pagrindų reikalavimą. Šiuo metu šie užsieniečiai iš karto gali kreiptis dėl leidimo nuolat gyventi gavimo, netaikant minėtų integracijos reikalavimų;

- **leidimą nuolat gyventi užsieniečiui**, kuris neteko Lietuvos Respublikos pilietybės, tačiau gyvena Lietuvoje, ir užsieniečiui, apsigyvenusiam Lietuvoje iki 1993 m. liepos 1 d. ir šiuo metu faktiškai joje gyvenančiam, išduoti taikant valstybinės lietuvių kalbos ir Konstitucijos pagrindų reikalavimus;
- **suteikti Migracijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos teisę tikrinti užsieniečio valstybinės kalbos ir Konstitucijos pagrindų žinias;**
- **Vyriausybei paskirti valstybinės kalbos mokymą koordinuojančią instituciją, taip pat nustatyti valstybinės kalbos mokymo sąlygas, patvirtinti kalbos mokymo organizavimo ir finansavimo tvarką.**

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Nutarimo projektu siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Įstatymo projektą tikslinti pagal teikiamas pastabas ir pasiūlymus:

- **atsisakyti nuostatų, susijusių su ribojimais dirbti studijuojantiems užsieniečiams**, atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybė 2025 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 802 pateikė Seimui įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimo projektą Nr. XVP-1022, kuriuo, be kita ko, pasiūlė nustatyti teisės dirbti ribojimus užsieniečiams, leidimą laikinai gyventi gavusiems studijų pagrindu, siekiant spręsti praktikoje stebimą piktnaudžiavimą;
- **pritarti, kad valstybinės kalbos reikalavimas gaunant leidimą laikinai gyventi būtų taikomas užsieniečiui, kuris atitinka nustatomas sąlygas – ne mažiau kaip 5 metus per pastaruosius 8 metus pragyveno Lietuvoje, tačiau siaurinti numatomas išimtis.** Nustačius Įstatymo projekte siūlomą tokį platų išimčių ratą užsieniečių, kuriems nebūtų taikomas lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimas, nebūtų pasiektas Įstatymo projekto tikslas skatinti Lietuvoje gyvenančius užsieniečius integruotis;
- **atsisakyti valstybinės lietuvių kalbos reikalavimo taikymo šeimos susijungimo pagrindu atvykstantiems šeimos nariams užsieniečiams** kaip galinčio nepagrįstai apsunkinti šeimų sujungimą ir sunkiai įgyvendinamo. Norėdamas gauti leidimą laikinai gyventi šeimos susijungimo pagrindu, užsienietis iki atvykimo turėtų būti išmokęs lietuvių kalbą ir turėtų būti sudarytos sąlygos gauti lietuvių kalbos mokėjimą patvirtinančius dokumentus užsieniečiui būnant užsienyje;
- **palikti galimybę magistrantūroje studijuojantiems užsieniečiams atvykti su šeimos nariais**, atsižvelgiant į tai, kad magistrantūroje studijuojančių užsieniečių šeimos narių skaičius bendrame imigracijos sraute nėra didelis (preliminariais 2025 m. duomenimis, magistrantūroje studijuoja 2405 užsieniečiai, 223 užsieniečiai yra magistrantūroje studijuojančiųjų šeimos nariai), be to, atvykstantys magistro studijoms užsieniečiai yra jau įgiję aukštą profesinę kvalifikaciją, todėl priskirtini prioritetinei grupei – aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečiams;
- **atsisakyti siūlomų nuostatų dėl mokslo ir studijų institucijų, švietimo įstaigų ir priimančiųjų subjektų patvirtinimo** kaip perteklinio, sukuriančio papildomą našą institucijoms. Be to, reglamentuojant siūlomą patvirtinimo institutą, esminės nuostatos, tokios kaip patvirtinimo sąlygos ir kriterijai, turėtų būti įtvirtintos įstatymo lygiu, tačiau Įstatymo projekte nėra siūloma;
- **nepritarti Įstatymo projekto nuostatoms, kuriomis suteikiama teisė Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos darbuotojams tikrinti užsieniečio valstybinės kalbos mokėjimą ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų žinias**, nes tai reikštų, kad Migracijos departamento darbuotojai vertintų oficialių valstybės įgaliotų institucijų išduotų pažymėjimų pagrįstumą;
- **nustatyti vėlesnius siūlomų nuostatų įgyvendinimo terminus, sudarant galimybę pasirengti institucijoms ir užsieniečiams jas taikyti.** Pagal Nutarimo projekte siūlomus terminus, Vyriausybė turėtų iki 2026 m. kovo 1 d. paskirti kalbos mokymą koordinuojančią instituciją, iki 2026 m. liepos 1 d. nustatyti valstybinės kalbos mokymo sąlygas, patvirtinti kalbos mokymo organizavimo ir finansavimo tvarką. Įstatymo projektu siūlomą valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimą užsieniečiams taikyti nuo 2028 m. sausio 1 d.;
- **nustatyti, kad be šiuo metu numatytų finansavimo šaltinių užsieniečių integracijai įgyvendinti, galėtų būti naudojamos ir fizinių bei juridinių asmenų lėšos (atitinkamai keisti Įstatymo 107 straipsnio 2 dalį)**, siekiant, kad būtų nustatytas teisinis pagrindas reglamentuojant valstybinės kalbos mokymo organizavimo ir finansavimo tvarką numatyti ir pačių užsieniečių, darbdavių ir kitų užsieniečius kviečiančių ar priimančių fizinių ar juridinių asmenų prisidėjimo prie integracijos

galimybes. Šiuo metu Įstatymo 107 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Lietuvos valstybės politikos užsieniečių integracijos srityje nuostatoms įgyvendinti skiriamos Lietuvos Respublikos valstybės lėšos, taip pat gali būti naudojamos tarptautinių organizacijų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Lietuvos Respublikos fizinių ir juridinių asmenų įsteigtų humanitarinės pagalbos fondų, nevyriausybinių organizacijų lėšos.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Nutarimo projektas derintas su Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Kultūros ministerija, Finansų ministerija ir Valstybės saugumo departamentu.

Rengėjai įvertino gautas Lietuvos verslo konfederacijos, Tarptautinio transporto ir logistikos aljanso, Lietuvos pramoninkų konfederacijos, asociacijos „Investors Forum“ ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos pastabas ir pasiūlymus.

Nutarimo projektas aptartas 2025 m. gruodžio 9 d. tarpinstituciniame pasitarime, patikslintas pagal šio pasitarimo rezultatus ir papildomai darbo tvarka suderintas su Teisingumo ministerija ir Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

TEISINIS VERTINIMAS – TEISĖS GRUPĖS PASTABOS

- ☐ Esminės
- ☐ Vertinamojo / tikslinamojo pobūdžio
- ☐ Redakcinio pobūdžio ir (ar) teisės technikos
- ☒ Pastabų nėra

PAŽYMĄ PARENGĖ

Asta Klapatauskienė
Viešojo valdymo grupė, vyresnioji patarėja